

TREBALL FI DE MÀSTER

Màster Universitari de Psicopedagogia
Curs acadèmic 2018-2019

**Aplicació i anàlisi dels materials de diagnosi creats pel
Departament d'Ensenyament per la realització del Pla de
convivència de centre**

Realitzat per Alba Mas

Tutoritzat per Ana Luisa Adam

Facultat de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport

C. Císter 34

08022 Barcelona

www.blanquerna.edu

RESUM

El Pla de convivència és un document que el Departament d'Ensenyament sol·licita que elaborin els centres educatius públics i concertats per presentar durant el proper curs 2019-2020. Davant d'aquesta situació, els centres es veuen amb la necessitat de realitzar una diagnosi per conèixer les oportunitats i mancances de la seva comunitat educativa i així elaborar el pla donant resposta a les necessitats detectades. Per a posar en pràctica aquest treball, el Departament ha elaborat uns materials per realitzar l'anàlisi del centre. L'objectiu de la següent investigació és aplicar aquestes eines en un centre concertat per tal d'explorar els diferents col·lectius de la comunitat educativa (alumnes, professorat, famílies i personal no docent) per així extreure quins són els punts a treballar i seleccionar la informació necessària perquè tots els implicats es sentin participants del projecte. Els resultats obtinguts ressalten la manca d'espais de participació i comunicació i la necessitat de construir la normativa de centre escoltant tots els participants de la mateixa. Per tant, aquest procés participatiu requereix la voluntat dels interessats mitjançant el treball en equip i la cooperació. L'educació per la mediació i la gestió i resolució de conflictes haurà de ser l'eix vertebrador del projecte que s'establirà en el centre.

Paraules clau: Pla de convivència, diagnosi, conflicte, mediació, treball en equip.

ABSTRACT

School Coexistence Plan is a document that is required by the Education Department to be developed by public and private educational centres for the following school year, 2019-2020. Taking that into account, the educational institutions see the need to carry out a diagnosis to be able to identify the strengths and weaknesses of its school community and thus develop the plan to meet the detected needs. To put this study into practice, the department has been working on specific materials to carry out the school analysis. The current investigation's aim is to apply these tools in a private centre in order to explore the different groups in a school community (students, families, teaching and non-teaching staff) to extract data, to identify the main points to work on and select the required information to let those who are involved be part of the project. The results obtained highlight that there was a lack of participation and communication. These also showed that, according to participants, there is a need to create centre regulations. Furthermore, this process requires the interest of volunteers who are willing to work in a team and cooperate. Education that strives to mediate, progress and resolve conflicts needs to be the backbone of the project so that the centre can develop.

Keywords: School Coexistence Plan, diagnosis, conflict, mediate, teamwork.

Introducció

En el present article hem aplicat els materials de diagnosi creats pel Departament d'Ensenyament per aconseguir valorar quins són els punts forts i febles d'un centre educatiu concertat de Sant Sadurní d'Anoia. I així, poder establir un marc de treball per, en un futur, dissenyar el Pla de convivència del centre.

Dins el marc legal educatiu espanyol, la Llei orgànica 2/2006 de 3 de maig (Ministerio de Educación, 2006) estableix com a normatiu l'aplicació d'un Pla de convivència en tots els centres educatius dins del marc del Projecte educatiu de centre. Més endavant, el Departament d'Ensenyament cita en la Resolució ENS/585/2017 de 17 de març (2017) el termini d'elaboració i implementació d'aquest pla en un període de tres anys a partir de la seva publicació. La necessitat de crear i aplicar aquest pla és real i molts dels centres estan ja en procés de creació o bé amb el pla en proves en marxa.

En aquesta mateixa línia, l'article 3 de la Llei 12/2009, de 10 de juliol, d'educació, afegeix que "els alumnes tenen dret a rebre una educació integral, orientada al ple desenvolupament de la personalitat, amb respecte als principis democràtics de convivència i als drets i les llibertats fonamentals". Els alumnes i tots els participants de la comunitat educativa han de concebre l'escola com un espai educatiu de vida, on a part de les matèries curriculars es treballi per potenciar una educació integral de tots els individus, ensenyar i aprendre a viure i convida (Boqué 2007). Per formar els futurs ciutadans és fonamental treballar des del valor del diàleg i la construcció col·lectiva, com es reclama en Carta a una mestra (Alumnes de l'Escola de Barbiana, 1998), on ens apropa a una educació arcaica on poca cosa de la que es treballava a les escoles servia per la vida dels joves.

La diversitat a les aules és latent tan dins com fora dels centres. És evident, doncs, entendre la responsabilitat i el deure que tenim com a educadors i ciutadans de vetllar per la cohesió social. Actualment en l'àmbit curricular s'estableix la importància, com hem esmentat anteriorment, de treballar amb els alumnes una educació integral com assenyala l'àrea d'educació en valors socials i cívics (Departament d'Ensenyament, 2017). Per tant, estem en el procés efectiu per poder començar a establir aquesta normativa i cultura de centre: la cultura de la convivència. D'aquesta manera observem, com indica Bauman (2007), que l'educació interpreta com a propi el repte de començar a anar de la mà del seu entorn i la responsabilitat de la seva funció bàsica, vetllar per la cohesió de la comunitat educativa que forma.

El projecte que plantegen les institucions busca una estratègia per distingir definitivament l'escola com a eina de canvi per la societat, com a clar reflex de com han de ser les relacions humanes i la construcció d'un entorn sa. Fins al moment, es pot observar un sistema educatiu llunyà a l'educació integral de les persones, on no es treballen valors socials i humans. I aquesta és la mostra del compromís per trobar i construir el canvi. Els conflictes a l'aula són existents en totes les edats, com els estudis del Departament d'Ensenyament (2017) ens exposen:

Les conductes d'agressió directa ja es comencen a observar a l'educació infantil, mentre que les formes indirectes no s'acaben de desenvolupar fins el cicle mitjà d'educació primària, ja que requereixen el domini de certes habilitats socials. A partir d'aquestes edats, les conductes d'assetjament entre iguals es comencen a fer més evidents i assoleixen un punt màxim entre el darrer nivell de Primària i el primer cicle d'ESO. A partir d'aquests cursos, s'observa un descens d'aquestes actituds. (p.1)

Queda més que comprovada la necessitat de començar a posar fil a l'agulla i donar importància als recursos que sovint utilitzen els infants en el marc de la competitivitat, l'individualisme i la violència. Com exposen Boqué et al. (2005) els tres tipus de violència que podem observar a les aules són: la violència directa, estructural i cultural. La primera és la violència bàsica que pot limitar les capacitats individuals. Les altres dues fan referència als cercles de relació on intervé l'individu: mesosistema, exosistema i macrosistema (Brofenbrenner, 1979). La cultura, l'esquema normatiu del centre i la societat també acaben influint en la formació que rebem del nostre entorn, i en definitiva, també és informació que ens forma com a persones. Aquests *inputs* són els menys perceptibles perquè constitueixen una educació intrínseca en les nostres relacions.

En aquest sentit, el Pla de convivència neix amb l'objectiu de construir una comunitat educativa més humana, cohesionada i constructiva. La missió principal és aconseguir un clima positiu per tal que l'alumnat aconsegueixi l'èxit acadèmic, personal i social. Torralba (2015) determina que l'educació exigeix en essència el contacte amb l'altre, l'entesa, i per tant, l'escolta activa i oberta. És bàsic entendre que d'aquesta tasca hi participen tots els agents actius en una escola: alumnat, personal docent, famílies i personal no docent. Per aquest motiu cal entendre que el diàleg és primordial, un diàleg que ens porti a saber escoltar i respectar a qui tenim davant (Cela & Palou, 2014). Aquesta eina ens portarà a la participació equitativa de tots els implicats. Amb aquests

ingredients podem acabar aconseguint i fomentant la cultura de la no-violència i millorar la vida de totes les persones.

Aquesta acció parteix de diferents nivells d'actuació que es contemplen aplicant en els tres àmbits que descriuen la comunitat educativa: aula, centre i entorn. Cadascun dels nivells descriu temàtiques concretes que es treballarien de manera transversal en cada àmbit de la comunitat educativa. Aquests nivells ajuden a estructurar un treball integral: valors i actituds, resolució de conflictes i organització de centre. En la Taula 1 podem veure quins serien els temes destacats que es treballarien en cada àmbit i en relació a cada nivell:

Taula 1

Temes del projecte de convivència

NIVELL	ÀMBIT		
	AULA	CENTRE	ENTORN
VALORS I ACTITUDS	Coeducació Educació intercultural Educació per la pau Educació socioemocional Educar en el respecte Educar en l'esforç i la responsabilitat Educar en la gestió positiva dels conflictes Inclusió		
RESOLUCIÓ DE CONFLICTES	Absentisme Conflictes greus Gestió i resolució positiva dels conflictes		
ORGANITZACIÓ DE CENTRE	Acollida Comunicació Estructura i gestió de recursos Norma Participació		

Com es pot detectar/identificar, el conflicte i la seva gestió és una preocupació latent dins la proposta d'aplicació d'aquest projecte. Com analitzem en els recursos creats pel Departament, l'objectiu principal és crear un centre que educa en i per la pau. Per poder arribar a aquest clima, cal que existeixi la formació o educació per la mediació. Entenent que aquesta eina ens ajudarà a observar tots els individus com a participants actius d'aquest pla, i sobretot, prevenir situacions conflictives. En essència, sabem que la mediació és una manera d'evolucionar els conflictes, una aportació a l'espai on s'actua. Per formar i aprendre als participants (tota la comunitat educativa que porta a participar aquest projecte), prevenir serà l'acció clau per evitar situacions conflictives. Així podrem aconseguir cultivar un espai pacífic. Hem d'entendre que el mediador o mediadora ha de ser un pont d'entesa entre les dues parts. La mediació entre iguals ben

formulada contribuirà a canviar la forma en la qual participants afronten i resolen els conflictes (Peterson & Skiba, 2000), buscant l'equitat del procés, per tal que tots els agents es sentin recolzats i escoltats. El centre mediador ha de seguir una formació per entendre quina postura és la que han de prendre tots els integrants per poder fomentar aquests valors i saber donar resposta a possibles situacions conflictives amb l'objectiu de transformar l'entorn. Per aquest motiu es pot fer una formació no formal o bé crear un servei de mediació en el centre. L'èxit de la mediació serà poder crear una situació d'entesa en que les persones implicades, davant dels acords presos, veuen que la situació amb qui han tingut una desavinença pot millorar la seva relació (Boqué, 2007). La comunicació haurà millorat, a més, hauran pogut trobar una solució acordada tenint en compte els interessos de les dues parts.

La mediació, com acabem de valorar, es centra en el conflicte. Aquest és un concepte difícil de definir per la seva naturalesa complexa i multidimensional. L'entendem com un fenomen en una relació entre persones o grups caracteritzada per l'oposició entre ells pel fet que cadascú manté postures percebudes inicialment com a incompatibles entre sí (Àrea de Benestar Social de la Diputació de Barcelona i AEP, 2008). A la vegada, sovint també s'associa la idea de conflicte amb un concepte no desitjat, que té connotacions negatives (Palomar & Virgili, 2008). Això pot passar perquè en l'imaginari de la societat hi ha la creença que on hi hagi un conflicte hi haurà violència i per tant dolor, i s'evita de totes maneres. També es relaciona amb la pèrdua, en el sentit que el problema es resoldrà de manera injusta *i jo no vull ser qui surti perdent*. Pot ser que la persona que tingui un conflicte senti una falta de confiança amb ella mateixa per poder resoldre'l de manera constructiva, per tant amb manca de recursos. Finalment, existeix també una resistència al canvi. LeDoux (1999) incideix en que "cal tenir present que el cervell emocional davant d'un conflicte percep un perill davant del qual, com a resposta biològica, manarà desencadenar mecanismes de fugida o atac" (p. 125).

Els conflictes, un cop es transiten, impliquen transformació d'algun aspecte personal i/o de la relació dels agents en conflicte. Això provoca pànic a sortir de la zona de confort i a trobar-se en un espai buit o desconegut. Precisament, aquesta concepció implica renunciar a un seguit d'aspectes del conflicte amb gran potencial com són la transformació: un element essencial per al desenvolupament personal i comunitari; la creativitat, necessària per a poder afrontar decisions quotidianes; i el moviment, una força que ens permet adaptar-nos a situacions canviants que la nostra societat ens va exigint (Boqué, 2007; Schellenberg, 1996).

Com s'ha dit anteriorment, el conflicte és multidimensional i així mateix ho són les seves causes. Tanmateix, sempre existeix el punt en comú de divergència d'opinions, interessos o necessitats individuals. Les causes dels conflictes es poden agrupar en dos grans motivacions: les que cerquen la satisfacció psicològica i les que cerquen les satisfaccions orgàniques. Per una banda, la primera és l'anhel de poder, de prestigi i seguretat, valors, ideals, l'autorealització, sentiment de pertinença i identitat. Per altra banda, la cerca de satisfaccions orgàniques serien els aspectes físics i d'entorn com els objectes materials, el territori i elements d'ajuda fisiològica.

La resolució de conflictes pretén recuperar la sintonia perduda amb l'altre implicat i/o amb la relació establerta a través d'un procés encaminat a tractar els problemes positivament. És a dir, busca el benefici i convergència dels interessos de les persones implicades. És important saber identificar els diferents elements del conflicte i la seva gestió. Coneixem diferents teories per poder abordar-ho, en aquest cas ens centrem en la de Palomar i Virgili (2008). Aquesta, agrupa els elements del conflicte en tres subgrups: persones, procés del conflicte i el problema del conflicte. Les persones es contempen com els agents que estan implicats directament en aquesta situació. El problema, com la divergència de necessitats i interessos dels participants del conflicte no busca entendre ni posar atenció a les posicions de les persones dins del mateix conflicte, d'aquesta manera és més fàcil generar possibles solucions. Pel que fa al procés del conflicte, aquest busca atendre al camí que segueix aquesta gestió, observant la participació de les persones i els canvis que poden donar-se en la gestió del conflicte i/o el conflicte en si mateix. Aquest aspecte és rellevant ja que podent identificar en quin moment ens trobem, podrem tractar el problema d'una manera o d'una altra. Segons (Boqué, 2003): "Aprendre a mirar el conflicte, com entendre'l i analitzar-lo pot ajudar-nos a forjar respostes més efectives i productives" (p. 109).

Dins la resolució de conflictes podem identificar diferents estats de la situació. En primer lloc, trobem l'estat de latència, on el problema no ha estat manifestat. En aquest moment és de gran importància treballar la prevenció per part del mediador. En segon lloc, observem l'escalada del conflicte, caracteritzada per l'atenció progressiva cap al problema per part dels implicats i l'esclat del conflicte. El mediador mira de contenir les actituds i/o accions negatives dels implicats. En tercer lloc, existeix el bloqueig, és l'enfrontament contingut. Cal desbloquejar a través del diàleg per facilitar el següent pas. Per últim, es destrueix la situació conflictiva o bé d'allò que ja no ens serveix. Es dona pas a la reparació i al sorgiment d'entesa i escolta activa.

Des de la funció pedagògica de la resolució de conflictes passa per un treball sobre l'educació emocional i atendre la intel·ligència emocional com a pal de paller de tot aquest projecte. Entenent com a valor principal des d'on s'ha d'educar a tots els implicats, educadors, alumnat, famílies i personal no docent. Defugint als enfrontaments i la competitivitat, buscarem models de solidaritat i cooperació ajudant-nos d'una actitud que millori les relacions interpersonals, sent empàtics i coneixent els interessos propis i col·lectius. Reconeixent els nostres propis sentiments, podem començar a reconèixer el mateix en els altres (Goleman, 1995).

Les dinàmiques de treball contempen la cooperació entre tots els agents que conformen la comunitat educativa del centre on s'aplica el Pla de convivència. Directa o indirectament hi entren en joc com a mínim dues persones dins d'un conflicte, grups de treball per l'organització i aplicació del Pla, persones que es vulguin formar i implicar perquè aquest projecte tiri endavant i sigui coherent amb el context on es situa, etc. Darrera d'aquesta decisió cal un equip format per tots aquells que viuen a l'escola. Per això cal que tots els formants de l'equip han d'identificar-se com a participants, tots comparteixen el mateix objectiu i responsabilitats i, sobretot, volen que es compleixi aquella fita (Bazarra & Casanova, 2015).

S'ha comprovat que s'aprèn de manera més significativa quan l'entorn de treball es fomenta des de el cooperativisme i la comunicació entre els participants, creant d'aquesta manera un entorn on es co-construeix l'aprenentatge (Carretero, 2009). Com anem incidint durant el text, cal establir espais de conversa i comunicació positiva. Vigotski (1979) afirma que entenem el què ens diu el nostre entorn humà a través de comprendre els seus pensaments. La conversa és el vincle a través del qual fomentarem vincle en el treball en equip on activa la conversa i el fet de compartir objectius comuns. El conjunt porta als partícips de l'activitat a posar-se d'acord, prendre decisions col·lectives i conèixer la resta de companys. El canal d'aprenentatge, el treball en equip, ens aporta eines de socialització que alhora que adoptem eines per entendre el nostre entorn físic i humà, aprenem d'aquests. El treball cooperatiu parteix i s'ajuda de les diferències entre iguals, i per tant, és necessària l'existència de rols diferents dins d'un mateix grup de treball (Monereo & Duran, 2011).

El contingut d'aquest document parteix de la descripció d'una realitat. Aquesta es complementa amb les variables que introdueix i analitza la investigadora per poder mesurar i valorar objectivament els resultats de la recerca. Així, l'estudi pot resoldre les característiques de l'objecte d'estudi de forma analítica.

Entenent la nostra persona com a investigadora participant del projecte, aquest material s'elabora dins un marc experimental. Es modifiquen les diferents variables per condicionar els resultats de l'estudi i poder-los observar. De la mateixa manera, es controlen els ítems que no es vol que intervinguin en el mateix contingut de la recerca.

La investigació-acció educativa "es centra en el descobriment i resolució dels problemes als que s'enfronta el professorat per portar a la pràctica els seus valors educatius. Suposa una reflexió simultània sobre els mitjans i les finalitats" (Elliott, 1993, citat en Latorre, 2003, p. 6). És així doncs com observant totes les característiques de la present recerca, podem englobar-les dins el marc de la investigació-acció. Considerant que aquesta parteix d'una dinàmica col·laborativa i busca la millora de la pràctica educativa, a través de la recerca, l'acció i la reflexió.

Objectius

Els objectius principals de la recerca són:

- 1) Establir un marc per determinar objectius i indicadors d'avaluació del futur Pla de convivència del centre concertat de Sant Sadurní d'Anoia.

Objectiu específic:

- 1) Aplicar els documents de diagnosi de centre per conèixer els punts forts i febles d'una escola concertada de Sant Sadurní d'Anoia i identificar en quin punt de partida es troben per dissenyar el Pla de convivència.
- 2) Valorar la diagnosi i establir un marc per determinar objectius específics i indicadors d'avaluació del futur Pla de convivència.

En finalitzar aquesta investigació busquem aconseguir un recull de valoracions sobre des de quin punt s'ha de començar a treballar per poder aplicar el Pla de Convivència. Entenent, doncs, que aquest pla s'adaptarà a les necessitats que presenta el centre.

Mètode

En aquest apartat fem una descripció del procés d'investigació sobre el tema en que s'enfoca aquest treball, posant les bases sobre com es desenvolupa. Com observem en la introducció, l'objecte d'estudi es basa en un anàlisi qualitatiu del centre

educatiu per tal de concretar quines estratègies serien les més adients per poder elaborar un Pla de Convivència i aplicar-lo.

Vam encabir l'estudi en la tipologia que exposen Hernández-Sampieri i Mendoza (2008) sobre les investigacions mixtes, assenyalant el disseny a seguir com a *Diseño Añadido Concurrente de Varios Niveles* (DIACNIV). Aquest encaixa en el nostre marc d'actuació ja que té en compte els diferents agents d'estudi i les diferents possibilitats que aquests ens ofereixen en relació als diferents nivells de dades recol·lectades. És a dir, exposem una escala multinivell entenent que analitzem tota una comunitat educativa i que els mateixos instruments de recollida de dades estan plantejats des d'aquesta perspectiva. Al finalitzar aquesta recerca, els resultats s'analitzen des de tots els punts de vista possible per obtenir una transversalitat del projecte el més objectiva possible.

Participants

El context d'estudi és el conjunt de la comunitat educativa del centre escolar. Aquesta la formen els alumnes, mestres, famílies i personal no docent. Cal destacar que per cadascun d'aquests grups d'estudi se'ls ha aplicat un instrument diferent, entenent que cadascun d'ells té accés i és coneixedor d'una informació i punt de vista diferent.

Pel que fa al grup d'alumnes les edats compreses han sigut 6 als 18 anys. Comprenent gairebé tots els cursos del centre escolar. Englobant, també, nens i nenes. En relació al total d'alumnes del centre, un 58,66% han respost l'enquesta. Pel que fa a les dificultats que comprensió de l'instrument que han pogut presentar alguns dels subjectes, se'ls ha fet una adaptació del material o bé una atenció personalitzada amb l'objectiu d'entendre el missatge de la prova.

Dins l'instrument on es recull la informació en relació al Pla de Convivència, també s'han adjuntat preguntes per conèixer aspectes personals dels enquestats. En les taules següents es mostren dades referents a l'edat, sexe, i grau d'escolarització dels alumnes:

Taula 2

Edat dels alumnes enquestats segons el sexe

	6-9 anys	10-13 anys	14-16 anys	17-18 anys
Femení	68	127	102	43
Masculí	66	114	119	38

Taula 3

Grau d'escolarització dels alumnes enquestats

Educació Infantil			Educació Primària						ESO				Batxillerat	
			Cicle Inicial		Cicle Mitjà		Cicle Superior		1r	2n	3r	4t	1r	2n
P3	P4	P5	1r	2n	3r	4t	5è	6è						
-	-	-	-	-	72	80	73	52	39	86	83	78	48	68

En els grups de mestres, famílies i personal no docent les edats compreses són dels 18 als 65 anys. També s'han contemplat ambdós sexes. Com hem descrit en el mètode, aquests grups d'estudi són de totes les etapes educatives que contempla el centre escolar: educació infantil, primària i secundària. Tot i així, observem que no s'extreuen dades de l'etapa d'Educació Infantil i del Cicle Inicial d'Educació Primària ja que no s'han trobat estratègies adequades per poder adaptar aquesta eina de diagnosi als alumnes d'aquestes edats. Com observem anteriorment, es dona una participació més baixa al no participar els alumnes d'Educació Infantil i cicle inicial de Primària.

Taula 4

Edat i sexe del professorat enquestat

	18 a 24 anys	25 a 34 anys	35 a 44 anys	45 a 54 anys	Més de 54 anys
Femení	-	11	8	11	11
Masculí	-	-	2	2	3

Taula 5

Edat i sexe de les famílies enquestades

	Menor de 18	18 a 24 anys	25 a 34 anys	35 a 44 anys	45 a 54 anys	Més de 54 anys
Femení	1	-	8	81	88	7
Masculí	-	-	-	18	23	6

Taula 6

Edat del personal no docent enquestat

	18 a 24 anys	25 a 34 anys	35 a 44 anys	45 a 54 anys	Més de 54 anys
	-	-	1	1	1

Instruments

Com sabem, la mostra de l'estudi és el conjunt de la comunitat educativa: alumnes, professorat, famílies i personal no docent. Comprenent el focus tan ampli d'estudi, plantejem estratègies de mostreig que ens permetin aconseguir la informació de manera òptima per tal de fer un anàlisi resolutiu que ens ajudi a conèixer la situació actual de l'escola. Partint dels objectius del treball, la informació que volem recollir i les eines de mostreig que emprarem, podem assenyalar que la nostra investigació s'ha basat en un mètode mixt, concurrent. Els instruments de recollida de dades, objecte d'estudi del treball que vam presentar, utilitzen dues estratègies per valorar els resultats de manera qualitativa i quantitativa. La primera ho fa donant un espai de reflexió i debat entre el grup que respon l'instrument. I per altra banda, la resta de valors s'extreuen d'una valoració lineal en escala del 0 al 4 de diferents afirmacions sobre la convivència en un centre escolar. Aquest instrument està creat pel Departament d'Ensenyament (2017) per tal d'aportar a les escoles una eina de diagnòstic. Aquests instruments contemplan diferents factors i àrees dins l'àmbit de la gestió i resolució del conflicte:

- Què és el conflicte
- On i com es desenvolupen els conflictes
- Quins són els possibles factors conductuals que originen un conflicte
- Quina postura desenvolupem davant del conflicte

L'instrument s'estructura en 16 afirmacions a valorar en el cas d'alumnes i personal no docent, i 14 afirmacions per a famílies i professorat.

Les afirmacions de l'instrument per l'alumnat qüestionen les següents dimensions: Gestió i casuística dels conflictes, família, escola i relació d'alumnes-escola (gestió i autogestió de conflictes, funcions del professorat). Pel que fa al personal no docent es treballen les dimensions: família, comunitat educativa, figura del personal no docent dins del centre (valoració, relació amb la resta d'agents i tasques), tasques i responsabilitats de l'escola i el professorat. En l'àmbit de les famílies es valora: relació família-escola, responsabilitats i tasques de la família, responsabilitats i tasques del professorat i el centre, convivència i alumnat. Per últim, les dimensions que es treballen en l'instrument pel professorat són: convivència i valors, tasques i responsabilitats del professorat i del centre, i comunitat educativa.

Després de valorar cada afirmació, com expliquem anteriorment, es realitza una tria de les tres afirmacions més rellevants pels enquestats. L'instrument finalitza en un apartat de valoració personal sobre la convivència en el centre escolar. Aquesta s'introdueix mitjançant una pregunta adaptada a cada grup d'estudi per obtenir

respostes obertes. En el cas del professorat, famílies i personal no docent s'exposa: *Què esperes de la convivència? Quines són les teves expectatives? Com t'agradaria sentir-te?*. En el grup d'alumnes se'ls pregunta: *Què és per tu una bona convivència? Com t'agradaria sentir-te?*. A través d'aquestes qüestions pretenem explorar quines són les opinions, expectatives i interès de la comunitat educativa davant de l'elaboració del Pla de Convivència.

El temps aproximat d'aplicació de l'instrument és d'uns 20 minuts. La recollida de dades s'ha realitzat mitjançant la plataforma Google Forms, on hem traspasat el formulari de diagnosi i d'aquesta manera aquest mateix programari ens resumeix el volum de respostes de cada grup d'estudi en gràfiques de dades. Pel que fa a les respostes obertes de les preguntes es realitzarà un sondeig contemplant les opinions més reiterades i rellevants.

Procediment

En primer lloc s'han adaptat els instruments per tal que fossin accessibles a tothom mitjançant la plataforma Google Forms. A través d'aquesta pàgina web tots els diferents grups d'estudi de la comunitat educativa han pogut accedir i contestar l'instrument d'anàlisi en forma d'enquesta. Aquest procés s'ha dut a terme durant els mesos de gener i febrer.

Per últim hem fet un anàlisi quantitatiu de les dades numèriques i un anàlisi a nivell qualitatiu de centre valorant ambdós factors. Hem intentat fer una síntesis de tots els resultats ja que coincidim en que cadascun dels resultats tenen la mateixa importància per a poder plantejar un pla de treball per construir el pla de convivència. En definitiva, valorem aquestes dades com a informació diagnòstica del centre escolar.

Durant tot el procés diagnosi de la comunitat educativa s'han respectat els aspectes ètics de la recerca, a través d'un consentiment informat en el que es deixa molt clar que la participació és voluntària, i que la informació obtinguda serà tractada amb total confidencialitat.

Resultats

Com hem descrit en l'apartat anterior, els instruments emprats ens aporten informació relacionada a cadascun dels col·lectius que conformen la comunitat educativa del centre: alumnat, famílies, professorat i personal no docent.

Abans d'exposar els resultats de les diferents enquestes i comentaris recollits és important destacar i justificar el recull de resultats presentats. Tenint en compte el volum

de persones enquestades, només hem exposat aquells resultats que trobem més rellevants i poden recolzar els objectius que planteja aquest treball. Aquells que ens ajudin a extreure informació destacable per al disseny del pla de convivència del centre, detectant els punts forts i febles de la comunitat educativa.

En l'alumnat s'han trobat respostes semblants en cadascuna de les etapes educatives enquestades. Només en dos de les preguntes podem trobar alguna divergència d'opinió entre els alumnes d'ESO i Batxillerat amb els alumnes d'Educació Primària. El primer d'aquests aspectes és la distribució d'alumnes segons el nivell d'aprenentatges i disrupció a l'aula. En aquest cas, els joves d'ESO i Batxillerat creuen que s'hauria de tenir en compte les actituds disruptives per poder distribuir els alumnes en nivells, penalitzant i aïllant aquells que no segueixen la normativa escolar. El segon, parla sobre si la convivència és un tema que es treballa a les aules i els professors l'exposen per debatre-la. Altra vegada, els alumnes d'Educació Primària difereixen dels alumnes d'ESO i Batxillerat. Aquests últims consideren que no es parla prou sobre aquest tema.

Tots els alumnes consideren que cal treballar per potenciar la mediació com a eina bàsica per la resolució de conflictes i incideixen en la comunicació com a base dels conflictes entre alumnes, família i escola. Alhora, creuen que cal construir les normes de convivència entre tots els participants de la comunitat educativa, apuntant, a més, en que no existeix l'espai per fer-ho com veiem reflectit en la Figura 1. Podem justificar el col·lectiu d'alumnes que es posicionen en desacord amb l'afirmació exposada entenent que fins al moment no s'han donat les condicions per realitzar ells mateixos la normativa i segurament accepten la que realitza el professorat del centre.

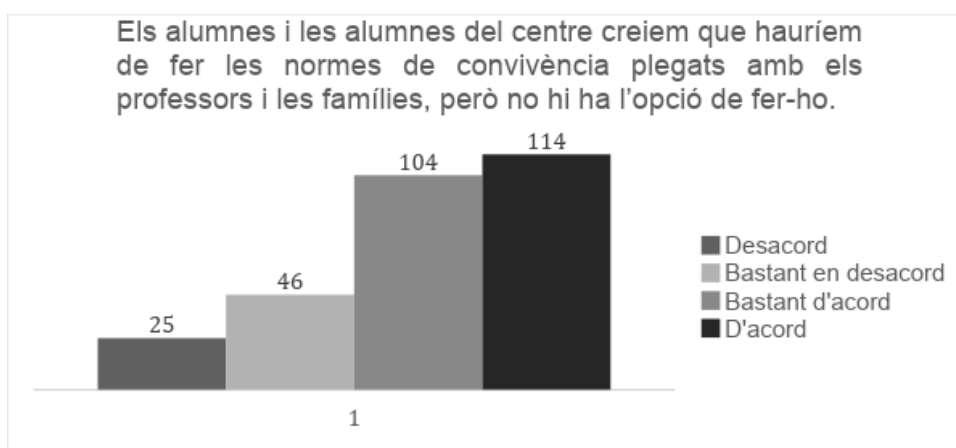

Figura 1. Intenció de participació dels alumnes en l'elaboració de normes de convivència.

La valoració d'una bona convivència pels alumnes ha ressaltat i reiterat la necessitat d'aquest col·lectiu per expressar la seva opinió. Han valorat com a element important la col·laboració entre professors i alumnes per a la millora de la convivència: *“Una bona convivència per mi es basa en la col·laboració entre professorat i alumnes, ser respectat tant pels professors com per els companys”, “Els alumnes podríem tindre un paper més gran a l'hora de fer algunes normes del centre”.*

En l'àmbit de les famílies segueix quedant constància de l'interès en participar en la millora de la convivència per part dels diferents col·lectius de la comunitat educativa. La majoria de les famílies es disposa a prendre partit en activitats que fomentin la participació dels pares i mares a l'escola. Tot i així, afirmen valorar com a les millors propostes per a la bona convivència el respecte al professorat i la disciplina (veure Figura 2). Caldria discernir si dins aquests aspectes s'hi podrien afegir d'altres fruit de l'opinió de les mateixes famílies, alumnat i professorat. Fomentant així la participació, col·laboració i diàleg per la construcció del pla de convivència de manera cooperativa. Caldria aprofundir en els resultats obtinguts mitjançant dinàmiques i reunions, per així poder saber l'opinió personal dels diferents agents de la comunitat educativa.

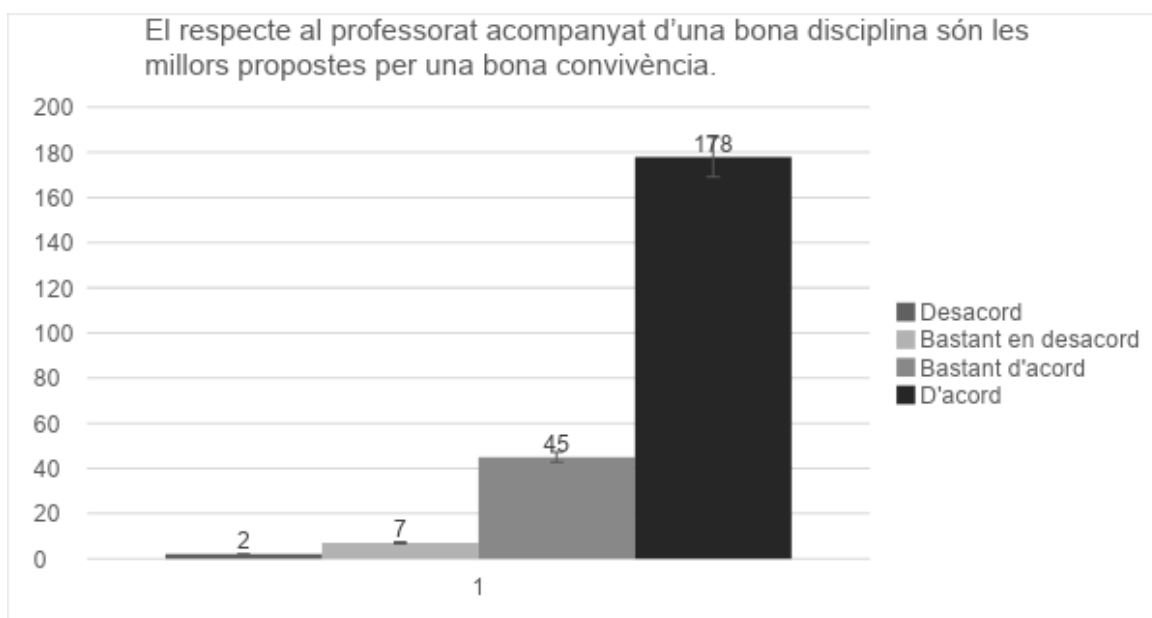

Figura 2. Eines bàsiques per una bona convivència a l'escola.

Dins d'aquest mateix col·lectiu, uns afirmen valorar que certes famílies no posen límits i això podria generar conflictes quan conviuen amb altres i han de respectar les normes de convivència. Hauríem de valorar si aquesta seria una problemàtica que

generés un cert perfil de família, i per tant, s'hauria d'incloure en el pla un apartat per treballar els valors i eines per la gestió de conflictes en els nuclis familiars.

En els comentaris i valoracions de les famílies, hem destacat la inquietud de moltes (aproximadament més de la meitat) per a participar en més activitats de centre, ja que valoren l'educació com una responsabilitat compartida. Algunes apunten a la creació d'un equip de mediació i una AMPA per a poder tenir un espai actiu de participació directa dins l'escola.

Dins l'àmbit del professorat trobem respostes homogènies en la majoria dels temes tractats en l'enquesta. Consideren important el treball de les emocions a les aules i la pràctica reflexiva del docent. Tot i així, argumenten que les estructures i el currículum dificulta tenir espais pel treball d'aquests ítems, pel que expressen la necessitat d'ajuda per poder abordar conflictes i poder-los gestionar de manera efectiva. Posen de relleu la necessitat de gestionar el pati i els espais d'interacció de l'alumnat en horari no lectiu (com els passadissos, entrades i sortides del centre) ja que resulten ser una font de conflictes reiterats.

L'afirmació de l'enquesta que la majoria de mestres (concretament 28) considera més rellevant és la que fa referència a la capacitat del professorat per reflexionar, treballar i aprofundir en noves metodologies que fomentin l'educació emocional i creativitat de l'alumnat (veure Figura 3).

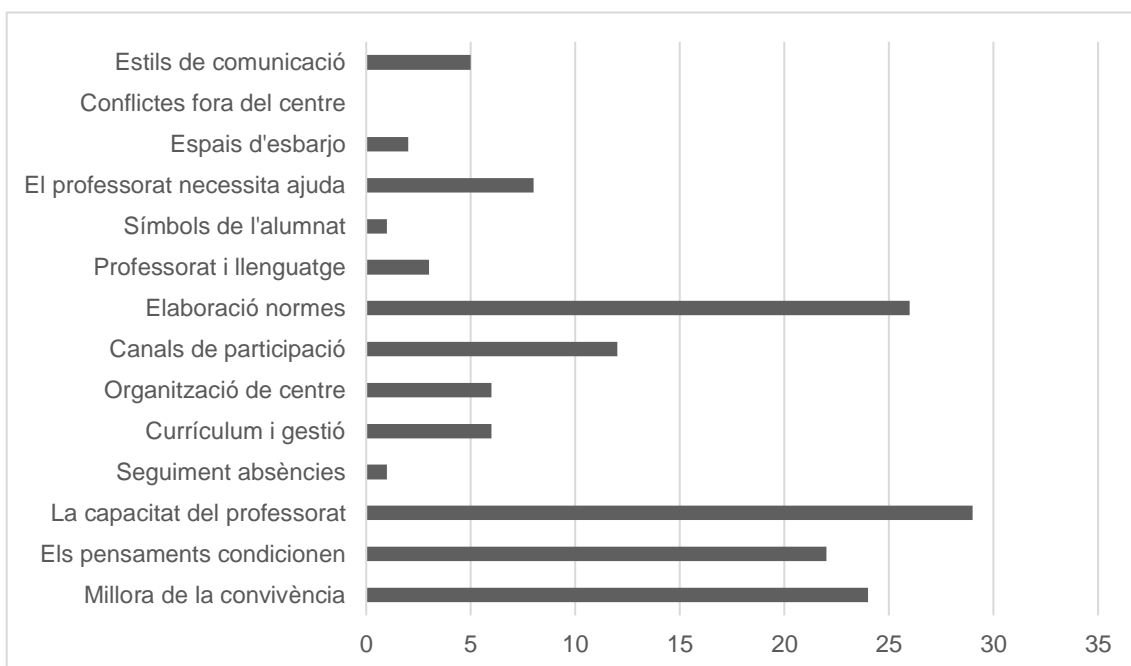

Figura 3. Afirmacions fonamentals de l'enquesta del professorat

Nota: Les afirmacions de l'instrument han estat abreujades exposant l'element clau de cada afirmació per així poder ser exposades en el gràfic.

Tot i que no sigui la pràctica habitual dins les aules del centre, el professorat reitera com ho fan la resta de col·lectius la necessitat de treballar les normes de convivència entre tots els participants en el centre educatiu. Afegeixen la importància dels canals de comunicació dins la comunitat educativa per a millorar la convivència, fet que podria ajudar a crear espais per dissenyar la normativa de centre de manera col·lectiva.

El professorat posa de rellevància en els seus comentaris la importància de treballar en equip i sentir-se reconeguts dins el claustre. Semblen aparèixer forces sentiments de poc reconeixement dins el grup i la necessitat de treballar a la una per poder unir esforços en la tasca docent. També incideixen en la importància de la participació activa tant de professorat com de les famílies per poder crear un pla de convivència de manera conjunta. I d'aquesta manera fer que aquest procés fomenti el sentiment de pertinença de tots els implicats.

El personal no docent afirma i reitera la necessitat d'implicació de tots els col·lectius per resoldre conflictes, vetllar per la convivència i treballar els conflictes que es generen dins i fora del centre escolar. És més, afegeixen que tant la família com el professorat ja treballen per la millora de la convivència. Apunten com a possible problemàtica que genera malentesos i/o distorsions la comunicació que s'estableix entre l'alumnat, el professorat i les famílies.

Per últim, consideren important la seva participació en els òrgans escolars, ja que poden aportar propostes per millorar el clima del centre. Senten que la seva figura i feina és valorada per tothom.

Havent recollit i valorat quines eren les informacions necessàries que detectar els punts forts i febles de cada col·lectiu. Davant d'aquest entramat d'informació podem passar a redactar la proposta per el Pla de Convivència del centre partint d'una diagnosi del mateix.

Discussió i conclusions

Amb els resultats de la recerca redactats en l'apartat anterior, podem passar a exposar la discussió i conclusions del treball.

Remetent al primer objectiu específic, exposem punts forts i febles detectats mitjançant el buidatge dels instruments i la síntesis d'aquests en els resultats. En la Llei 12/2009 (Departament d'Ensenyament, 2009) observem la intenció d'apostar per una

normativa educativa que posa en valor el desenvolupament de la personalitat. El treball de les emocions, els valors, la convivència. Aquest fet contrasta amb l'opinió d'alumnes de les diferents etapes educatives que expressen la falta d'espais de treball de la gestió de les emocions i/o per treballar les normes de convivència. Concretament, els alumnes d'Educació Secundària i Batxillerat afirmen amb un 76% i un 71%, respectivament, que no hi ha l'opció de poder realitzar les normes de convivència amb professorat i famílies. Boqué (2007) assenyala també la necessitat de que el centre es converteixi en un promotor del viure i conviure, que vetlla per l'educació integral dels alumnes. Valorant els resultats obtinguts sembla ser que, almenys per als alumnes, no acaben d'entendre que el centre segueixi aquesta línia de treball.

Per altra banda, els quatre col·lectius de la comunitat educativa afirmen tenir la voluntat i disposició per treballar plegats i així poder construir el marc normatiu per a la convivència del centre. Per exemple, el professorat ho corrobora amb un 86%, afirmant que es necessita la participació de tota la comunitat per consensuar les normes amb claredat. Tal com afirma Bazarra i Casanova (2015), tots els membres d'un equip de treball s'han de mostrar participatius compartint les mateixes tasques i responsabilitats, a més de mostrar la intenció d'acomplir els objectius establerts. Aquest aspecte ens ajudaria a poder assenyalar un punt fort de cara a l'establiment de les normes de convivència creades per tota la comunitat educativa i fomentar espais de treball compartits.

Bauman (2007) afirma la necessitat per a que l'educació esdevingui una eina que vetlli per la cohesió de la comunitat educativa. Entenent-la com una eina que va més enllà de les parets del centre i que alhora emplena la vida dels seus alumnes, professors, personal i famílies. En aquest sentit, caldria tenir en compte la valoració que fan famílies i professorat sobre els problemes i conflictes que ocorren fora del recinte escolar. Tots dos col·lectius coincideixen en que no és necessari contemplar-ho, ja que no és competència de l'escola. Seguint aquesta línia, caldria tenir en compte el pensament de Brofenbrenner (1979). Contemplant a la persona de manera holística, valorant tots els factors que intervenen en cada individu com a elements importants en la seva vida. I per tant, també, en la seva educació i convivència amb els altres. Per aquest motiu, caldria contemplar qualsevol conflicte que intervé en l'alumne dins o fora del centre escolar ja que pot influir en la seva conducta, gestió emocional i en les relacions amb iguals i adults. Aquest factor pot ajudar a posar en valor tots els col·lectius que conformen la comunitat educativa, comprenent la influència que tenen entre ells mitjançant les relacions establertes entre alumnes, famílies, professorat i personal no docent. Per tal de fomentar el treball en equip i donar la mateixa importància a cada

col·lectiu cal entendre que cadascun d'ells té la mateixa rellevància dins del projecte i és necessari l'existència dels diferents rols que representa cadascú per poder assolir els objectius que es plantegen (Monereo & Duran, 2011).

Les conclusions del treball estan lligades a l'objectiu principal del projecte, la redacció d'objectius i indicadors d'avaluació que ajudin a dissenyar el pla de convivència donant resposta als punts forts i febles exposats.

Per a poder estructurar els objectius de treball per al disseny del pla, aquests s'enfocaran als diferents nivells i àmbits d'actuació que exposa la taula sobre temes de convivència adjuntada en l'apartat del marc teòric. En primer lloc, en relació al nivell de valors i actituds proposem fomentar el treball de l'àmbit de l'educació pel respecte i la gestió positiva dels conflictes de manera transversal a l'aula, el centre i l'entorn. Per a poder posar en actiu aquest tema presentem la següent taula:

Taula 7

Objectius i indicadors d'avaluació del nivell de valors i actituds

Objectiu	Indicador d'avaluació
- Fomentar el respecte, l'empatia i l'estima cap a la comunitat educativa	Observar actituds d'escolta activa, respostes assertives i acompanyament entre alumnes, professorat, famílies i PAS.
- Posar en valor cadascun dels actes de qualsevol participant de la comunitat educativa	Reconèixer verbalment o a través d'altres canals de comunicació l'acció dels participants de la comunitat.
- Valorar la posició dels diferents implicats en un conflicte	Escoltar cadascuna de les posicions sense menysprear ni fer judicis de valor davant de cada opinió.

Com observem en la taula 7, posem en valor començar a incentivar actituds positives i de respecte cap a tots els participants. Fomentant així un clima positiu que pot ajudar a calmar situacions conflictives i iniciar als participants en el món de la mediació. Alhora, pot ajudar a crear un espai de convivència positiva on cadascú es senti valorat i respectat per tothom.

En segon lloc, passem a exposar objectius i indicadors del nivell de resolució de conflictes relacionat en l'àmbit de conflictes greus i gestió i resolució positiva dels conflictes en la següent taula:

Taula 8

Objectius i indicadors d'avaluació del nivell de resolució de conflictes

Objectiu	Indicador d'avaluació
- Contemplar els conflictes ocorreguts dins i fora del centre escolar de manera holística	Conèixer aspectes conflictius d'individus de la comunitat educativa que poden ocórrer dins i fora del centre educatiu.
- Fomentar la comunicació assertiva i respectuosa durant tot el procés de resolució i gestió del conflicte	Utilitzar l'escolta activa cap a les parts que participen d'un conflicte.
- Impulsar la participació de tota la comunitat educativa de manera directa i indirecta per a la resolució d'un conflicte	Demanar informació a professorat, famílies, PAS i alumnes sobre els individus implicats en un conflicte. Informació a nivell emocional, actitudinal, etc.

En aquest apartat exposem estratègies i actituds per enfocar de manera positiva la gestió i resolució de conflictes. Com ja avançàvem anteriorment, enfocar cada conflicte de manera holística ajudarà a entendre la complexitat de les relacions dins la comunitat educativa. Entenent com integra cada persona el conflicte i ajudant a donar pes i importància cada membre d'aquesta. Així podem reforçar el benestar de cadascú i fomentar el sentiment de pertinença dins la xarxa de la mateixa comunitat educativa.

Per últim, plantejem els objectius i indicadors referents al nivell d'organització del centre, fent referència als àmbits de comunicació, estructura i gestió de recursos, norma i participació. Ho exposem en la taula 9.

Taula 9

Objectius i indicadors d'avaluació del nivell d'organització del centre

Objectiu	Indicador d'avaluació
- Crear espais de formació interna i de diàleg i creixement personal per a PAS i professorat	Participació de professorat i PAS en espais de comunicació efectius per l'acompanyament professional i la dotació d'eines i recursos per a la resolució de conflictes.
- Potenciar i fomentar l'AMPA com a ens de participació i comunicació entre famílies, professorat i alumnat	Creació d'espais de participació de les famílies dins l'escola a partir de les seves pròpies iniciatives.

- Impulsar espais educatius per a donar cabuda al creixement personal de l'alumnat i fomentar la mediació i gestió positiva dels conflictes	Augmentar espais en horari lectiu que fomentin l'educació emocional, el creixement personal i la dotació d'eines i recursos per introduir la mediació i la gestió positiva de conflictes.
-

En la descripció d'aquest últim àmbit passem a exposar i concretar els recursos que podria començar a engegar el centre per millorar la comunicació, participació i el benestar de tota la comunitat educativa. Aquests espais busquen enfortir els llaços afectius entre tots els individus per crear un clima de convivència efectiu que ajudi a desenvolupar el pla de convivència de manera cooperativa i buscant l'opinió de tots els participants.

Concloent aquest apartat, exposarem algunes dificultats que ens hem trobat durant la realització del projecte. En primer lloc, el temps d'elaboració del pla de convivència no s'ajusta als terminis de realització del treball de final de màster. Pel que el producte final n'és una síntesis a mode de proposta de disseny del pla de convivència. Així doncs, ens serà impossible poder aplicar aquest pla i mostrar quins són els resultats i possibles millores. En segon lloc, volem destacar la manca d'informació en l'aplicació dels instruments a les etapes educatives d'Educació Infantil i cicle inicial d'Educació Primària ja que no s'ha facilitat des del centre l'opció de crear espais i dinàmiques per aplicar els instruments. Aquest fet ens ocasiona un buit d'informació que en certa manera invalida les accions a aplicar per al pla de convivència. Considerem que per poder ser real caldria tenir en compte l'opinió d'aquests alumnes. En tercer lloc, creiem necessari destacar la utilitat dels instruments del Departament d'Ensenyament emprats per la recollida d'informació. Aquests han estat un impediment per a la recollida efectiva de la informació, ja que el llenguatge que utilitzen és poc clar i entenedor per alumnes d'Educació Primària.

En síntesis, el treball resultant ens ajuda a tenir un escàner de la comunitat educativa amb el que en un futur es pot aplicar un pla de convivència fet a mida a partir de la informació i anàlisi elaborat. Tot contemplant les dificultats i millores a realitzar. A partir dels valors extrets, també ens queda reflectir com avançaria el projecte en un futur i preveure quins serien els aspectes que caldria treballar per tancar els objectius proposats. Destacaríem la realització d'espais de debat per poder recollir la informació dels alumnes d'Educació Infantil i cicle inicial de Primària. A banda d'incloure tots els alumnes, també considerem important enfocar a grans trets el Pla de convivència per establir a l'escola els espais de comunicació necessaris. Establiríem com a mesura indispensable les reunions de l'AMPA, assemblees d'estudiants, claustres formatius i de

debat. Totes aquestes es plantejarien per fer de manera trimestral. Aquests diferents espais ens ajudarien a donar pes a la comunicació, la cooperació i el sentiment de pertinença. Aspectes que ens portarien a crear un clima de convivència idoni que ajudés a posar en practica el Pla elaborat de manera eficient.

Referències bibliogràfiques

Alumnes de l'Escola de Barbiana (1998). *Carta a una mestra*. Barcelona: Eumo editorial.

Àrea de Benestar Social de la Diputació de Barcelona i AEP Desenvolupament Comunitari. (2008). *El Servei de Mediació Comunitària a la Província de Barcelona: Bases teòriques i metodològiques, Anàlisi de casos*. Barcelona: Diputació de Barcelona.

Bauman, Z. (2006). *Els reptes de l'educació en la modernitat líquida*. Barcelona: Arcàdia.

Bazarra, L. I Casanova, O. (2015). *Directivos de Escuelas Inteligentes: ¿Qué perfil y habilidades exige el futuro?*. Madrid: Ediciones SM.

Boqué, C. (2003). *Aproximació educativa al conflicte*. *Aloma: revista de psicologia, ciències de l'educació i de l'esport Blanquerna*, 12, 107-117.

Boqué, C. (2007). *Guia de mediació escolar: Programa compresiu d'activitats Educació Primària i secundària obligatòria*. Barcelona: Associació de Mestres Rosa Sensat.

Boqué, C. (2007). *Prevención de conflictos y mediación escolar*. *Idea La Mancha: Revista de Educación de Castilla- La Mancha*, 4, 60-66.

Boqué, C. et al (2005). *Fem les paus: Proposta de gestió constructiva, creativa cooperativa i crítica dels conflictes*. Barcelona: Ediciones Ceac.

Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development*. Cambridge: Harvard University Press.

Carretero, M. (2009). *Constructivismo y educación*. Madrid: Aique.

Cela, J. i Palou, J. (2014). *Va de mestres: Carta als mestres que comencen*. Barcelona: Associació de Mestres Rosa Sensat.

Departament d'Ensenyament de Catalunya. (2017). *Arxiu 3. Incidència en els centres educatius*. Recuperat a

http://xtec.gencat.cat/web/.content/centres/projeducatiu/convivencia/recursos/resconflictos/assetjament_iguals/documents/incidencia-en-centres-educatius.pdf

Departament d'Ensenyament de Catalunya (2018). *Continguts de l'aplicació informàtica per a l'elaboració del Projecte de Convivència*. Recupert a <http://xtec.gencat.cat/web/.content/centres/projeducatiu/convivencia/documents/PdC.pdf>

Elliott, J. (1993). *El cambio educativo desde la investigación-acción*. Madrid: Morata.

Hernández Sampieri, R. y Mendoza, C. P. (2008, noviembre). El matrimonio cuantitativo cualitativo: el paradigma mixto. En J. L. Álvarez Gayou (Presidente), 6º *Congreso de Investigación en Sexología*. Congreso efectuado por el Instituto Mexicano de Sexología, A. C. y la Universidad Juárez Autónoma de Tabasco, Villahermosa, Tabasco, México

Goleman, D. (1995). *Emotional Intelligence: Why it can matter more than IQ*. New York: Bantam Books.

LeDoux, J. (1999). *El cerebro emocional*. Barcelona: Planeta.

LEY ORGÁNICA 2/2006, de 3 de mayo, de educación, BOE 106 § 7899 (2006).

Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació, Quaderns de legislació 82 § 351.85 a 467.1 (2009).

Monereo, C. i Duran, D. (2001). *Entramats. Mètodes d'aprenentatge cooperatiu i col.laboratiu*. Barcelona: Edebé.

Palomar, M., i Virgili, A. (2008). *Gestió de conflictes i resolució de problemes, Habilitats socials, Institut Obert de Catalunya (IOC)* [Apunts acadèmics]. Web IOC.

Skiba, R. J., & Peterson, R. L. (2000). School Discipline at a Crossroads: *From Zero Tolerance to Early Response*. *Exceptional Children*, 66, 335-347.

RESOLUCIÓ ENS/585/2017, de 17 de març, per la qual s'estableix l'elaboració i la implementació del Projecte de Convivència en els centres educatius dins el marc del Projecte Educatiu de Centre, DOGC 7334 § 17.081.031 (2017).

Servei d'Ordenació Curricular d'Educació Infantil i Primària. (2017). *Currículum i orientacions educació infantil primer cycle*. Recuperat a <http://ensenyament.gencat.cat/web/.content/home/departament/publicacions/colleccions/curriculum/curriculum-educacio-primaria.pdf>

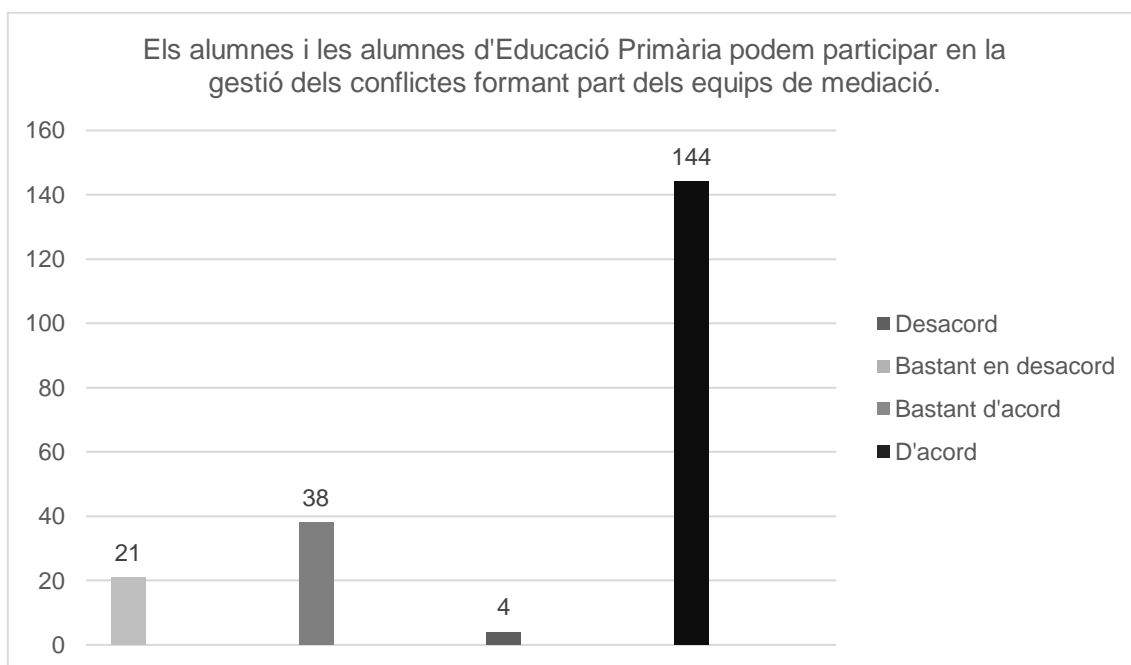
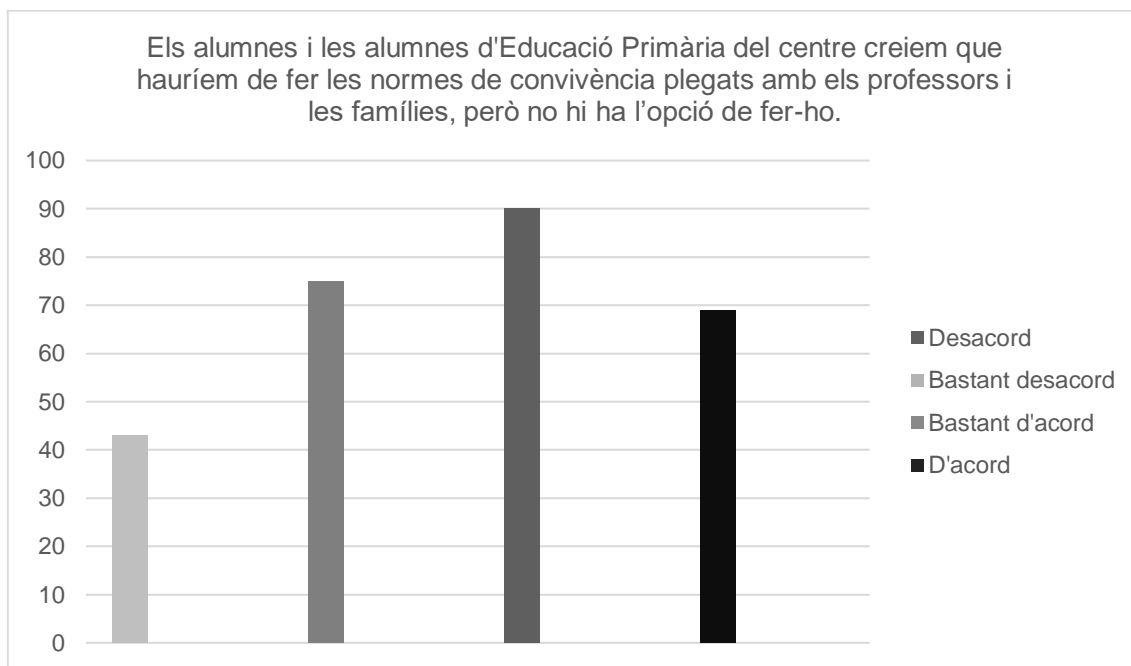
Schellenberg, J. (1996). *Conflict Resolution: Theory, Research, and Practice*. Albany: State University of New York Press.

Torralba, F. (2014). *L'art de saber escoltar*. Barcelona: Pagès editors.

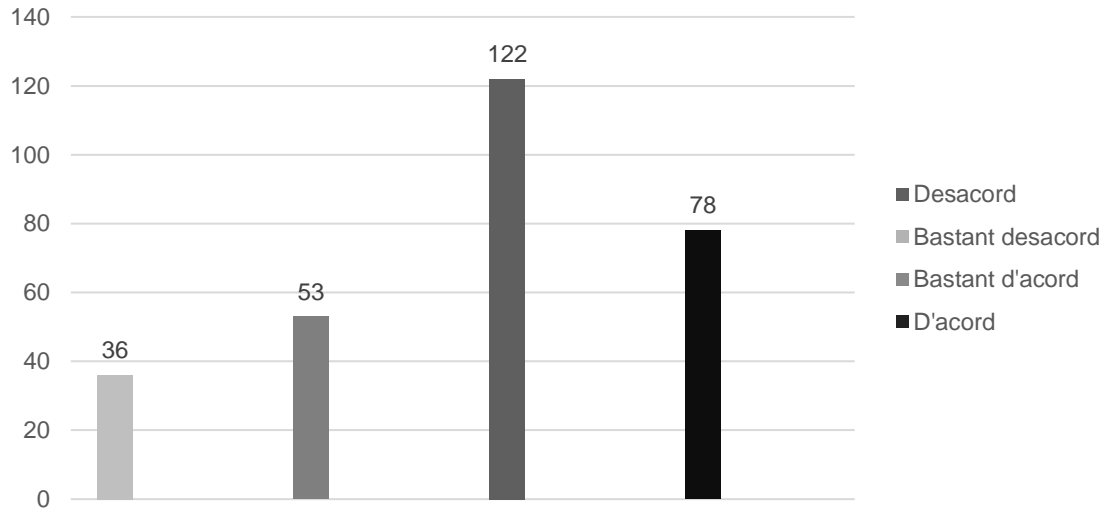
Vigostky, L. S. (1979). *El desarrollo de los procesos psicológicos superiores*. Barcelona: Crítica.

Annexos

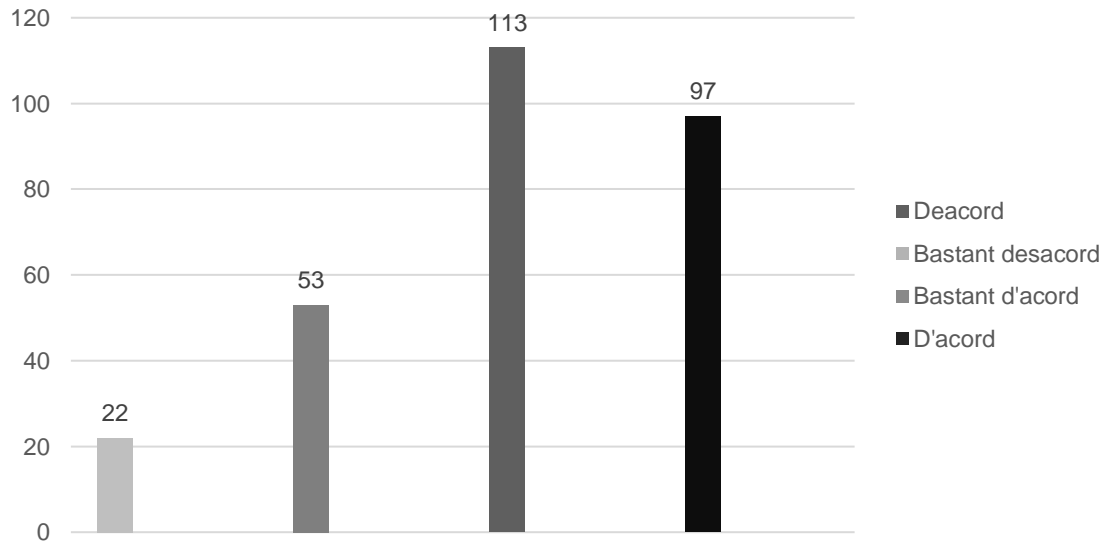
Annex I. Gràfiques dels resultats dels instruments aplicats a l'alumnat del centre.

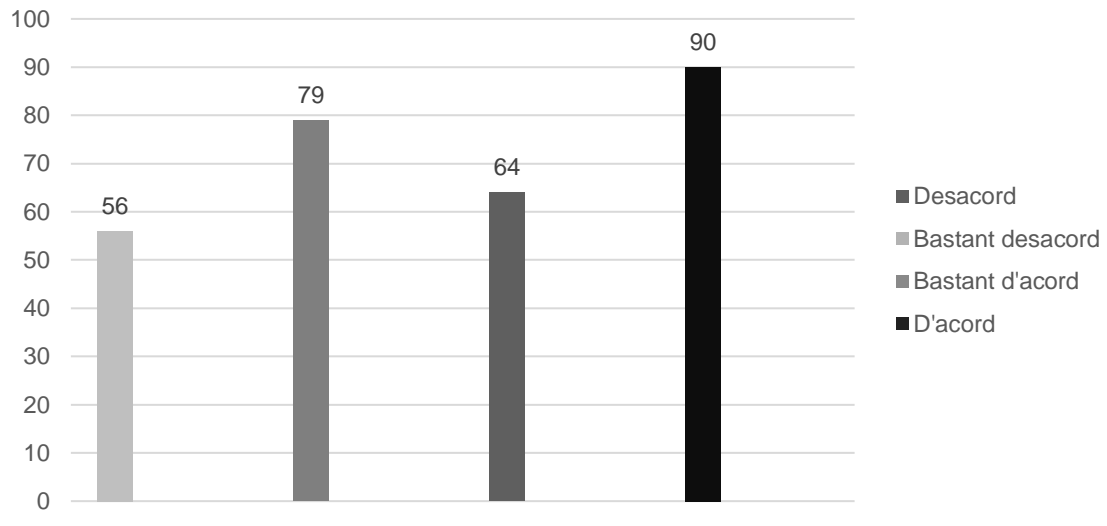
Molts dels problemes que tenim els alumnes d'Educació Secundària són a causa de falta de comunicació entre nosaltres, amb el professorat o amb les nostres famílies

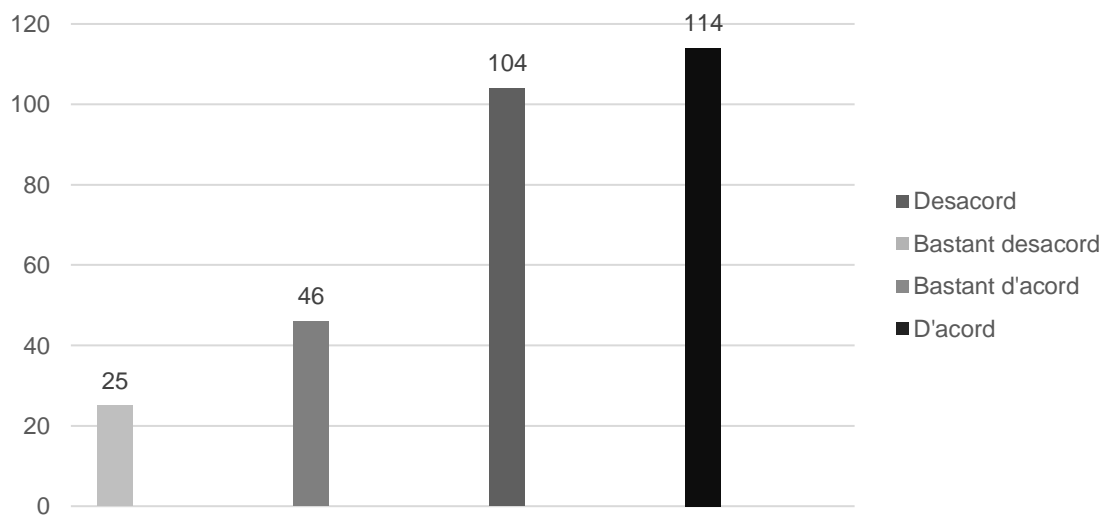
Els alumnes i les alumnes d'Educació Secundària podem participar en la gestió dels conflictes formant part dels equips de mediació.

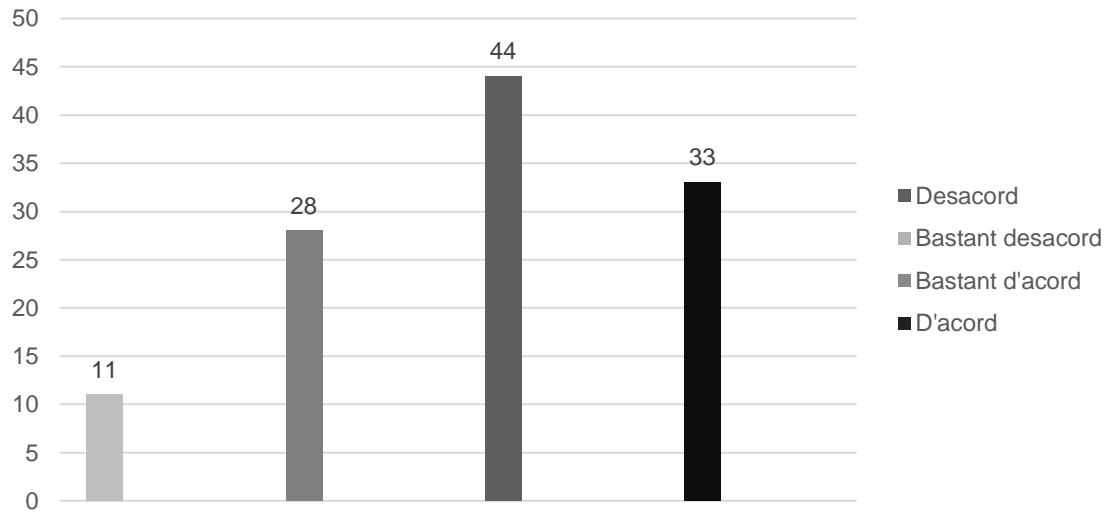
La direcció del centre i el professorat no han d'intervenir en els conflictes on intervé alumnat del centre, però que es produeixen fora del centre.

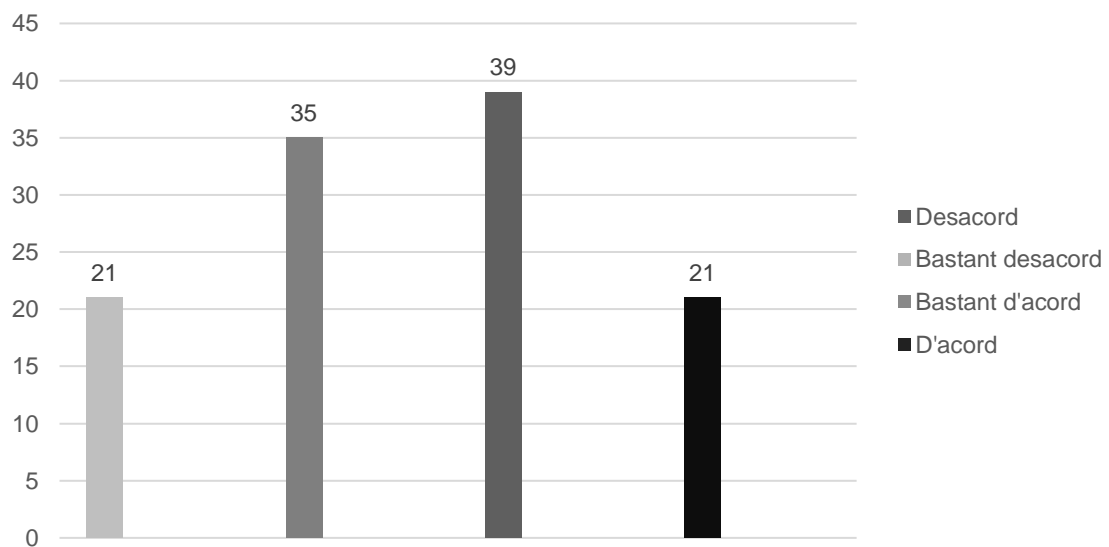
Els alumnes i les alumnes d'Educació Secundària del centre creiem que hauríem de fer les normes de convivència plegats amb els professors i les famílies, però no hi ha l'opció de fer-ho.

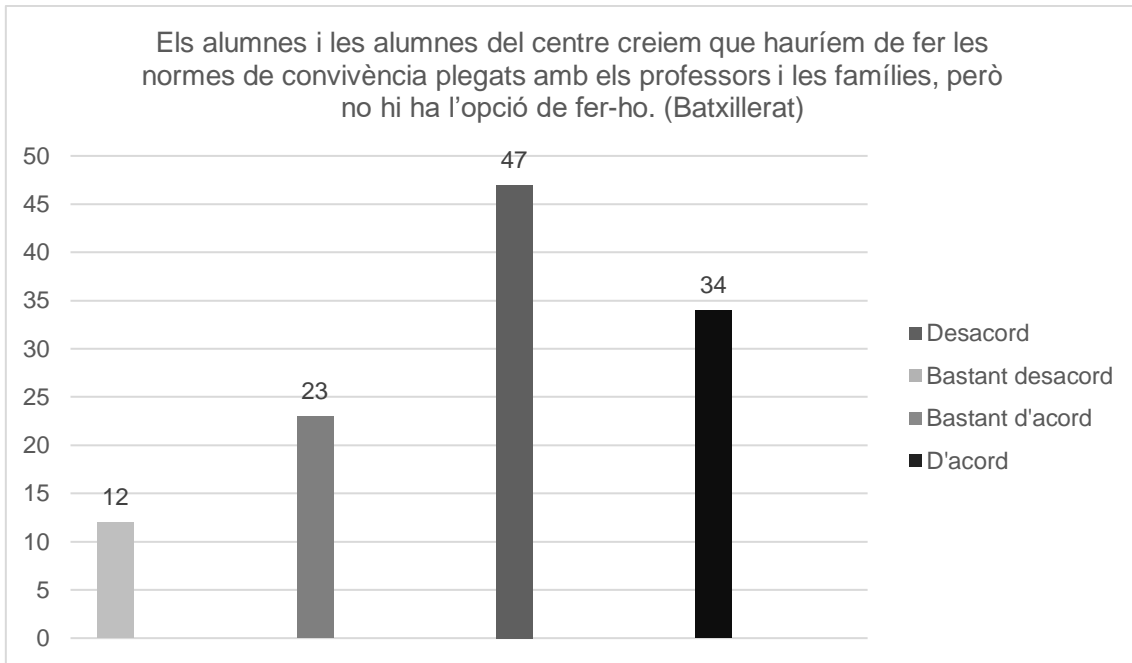

Molts dels problemes que tenim els alumnes són a causa de falta de comunicació entre nosaltres, amb el professorat o amb les nostres famílies. (Batxillerat)

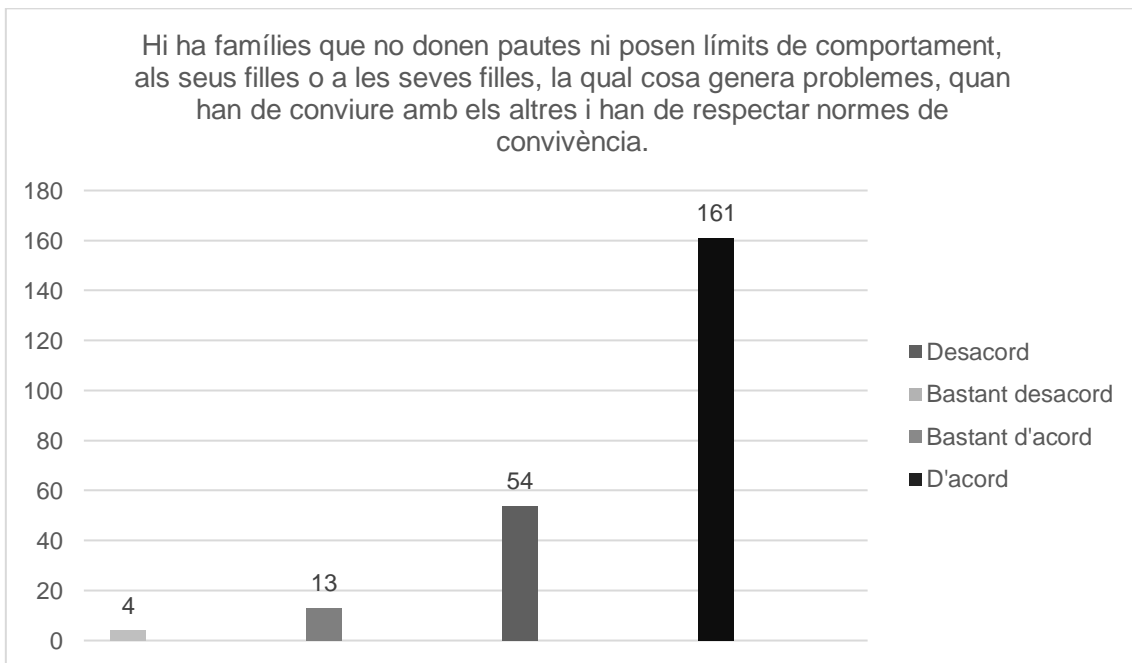

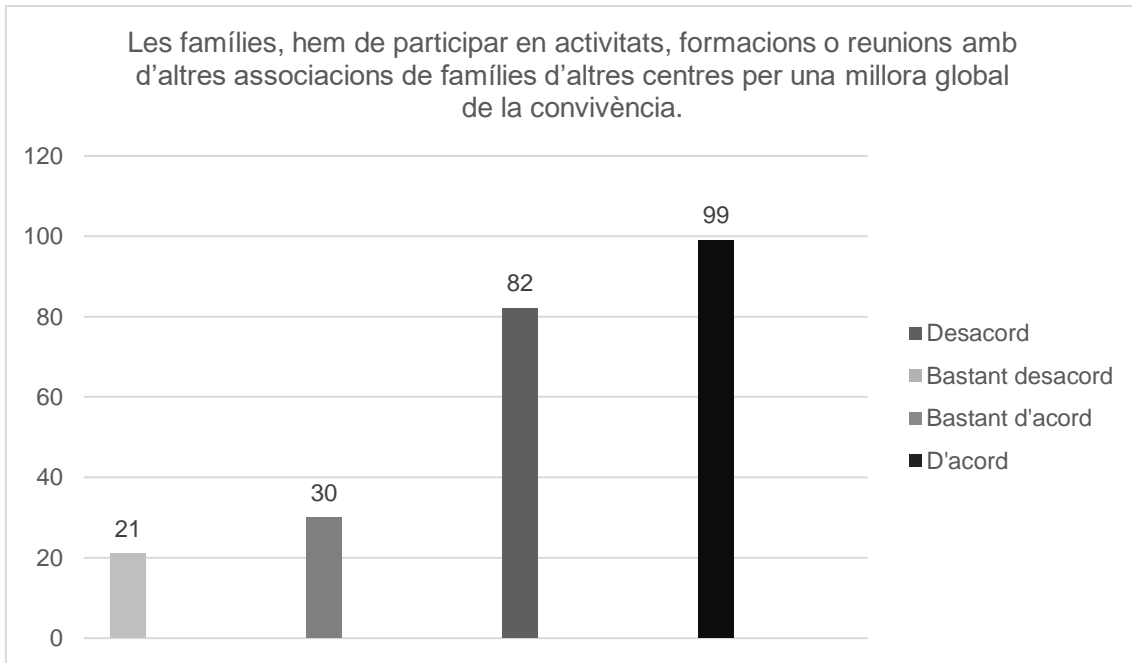
L'origen de molts dels conflictes a les aules o al centre provenen de problemes de fora l'escola. (Batxillerat)

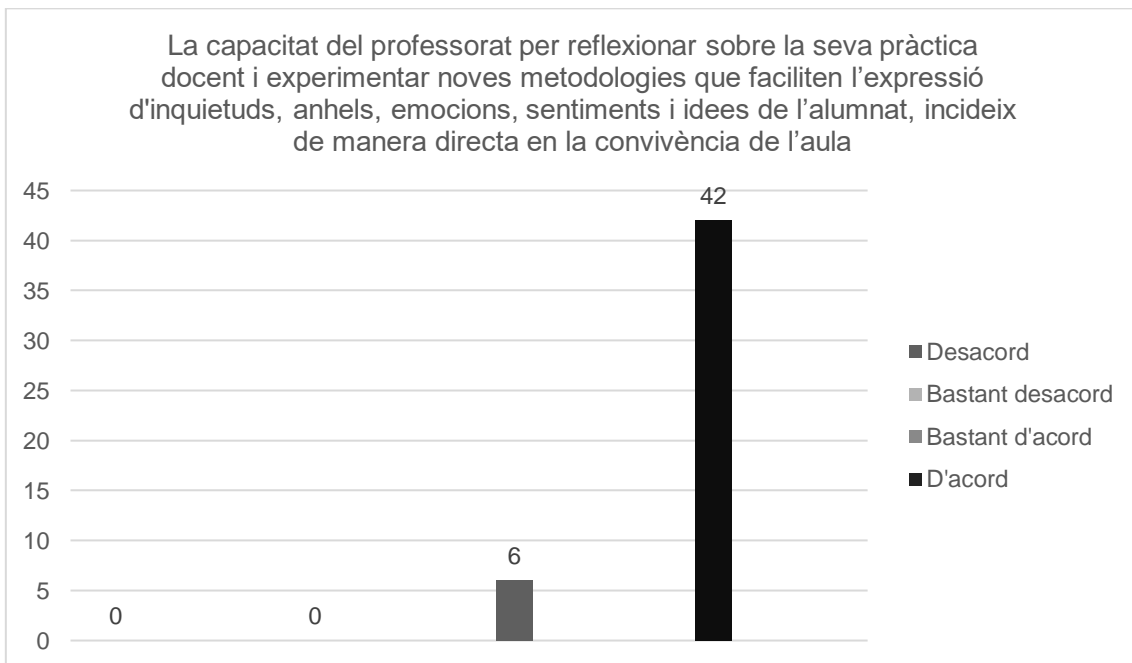

Annex II. Gràfiques dels resultats dels instruments aplicats a les famílies del centre.

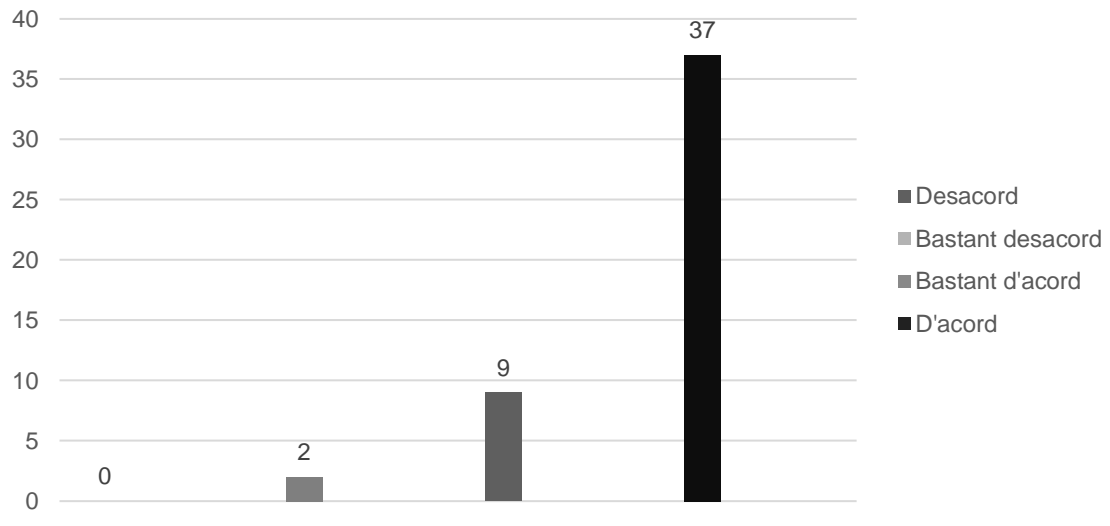

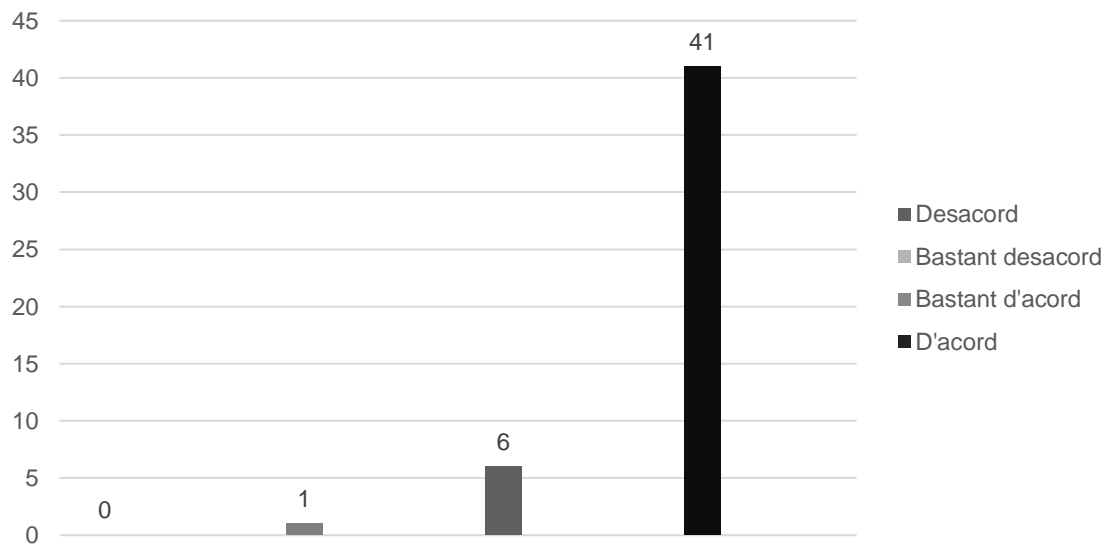
Annex III. Gràfiques dels resultats dels instruments aplicats al professorat del centre.

L'existència de canals de participació reals de tots els estaments del centre, i especialment de l'alumnat, potencia el sentiment de pertinença, la millora del clima i la convivència escolars.

La convivència positiva requereix l'elaboració d'unes normes clares i consensuades amb la participació de tota la comunitat educativa.

Annex IV. Gràfiques dels resultats dels instruments aplicats al personal no docent del centre.

